

TÜRKİYE I. MERMER SEMPOZYUMU AFYONDA YAPILDI

• 6-7 Nisan 1995 tarihlerinde Afyon İl Temsilciliğimiz tarafından düzenlenen Sempozyum oldukça ilgi topladı...

Odamız Afyon İl Temsilciliği tarafından düzenlenen "Türkiye I. Mermer Sempozyumu" sektör uzmanları, çalışanları ve mermercilerin yoğun katılımıyla 6-7 Nisan 1995 tarihlerinde Afyon Belediye Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir. Sempozyum kapsamında oldukça ilgi çeken oniki bildiri sunulmuş olup, ayrıca mermer ocakları-fabrika gezisi ile panel düzenlenmiştir.

Sempozyum 6 Nisan Perşembe günü yapılan açılış oturumu ile başladı. Bu oturumda Odamız Başkanı Asım Kutluata, İstanbul Mermerciler Derneği Başkanı Ertuğrul Özdemir, Afyon Belediye Başkanı Erdal AKAR ve Afyon Valisi Yahya GÜR birer konuşma yapmışlardır. İlk konuşmacı Asım Kutluata konuşmasında "madencilik sektörünün ve sektörde çalışan mühendislerin içinde bulunduğu durumu vurguladıktan sonra özetle şunları belirtmiştir: "Türkiye jeolojik yapısından dolayı çok zengin rezervlere sahiptir. Bugün için mermer rezervimizin 5 milyar m³'ten fazla olduğu tesbit edilmiştir. Sempozyumun amacı Türkiye mermerciliğinin sorunları ve bu sorunların tartışılması, çözüm yollarının bulunmasıdır". Daha sonra söz alan Ertuğrul Özdemir, sempozyumun önemini ve mermer sektörünün içinde bulunduğu durumu açıklamıştır. Belediye Başkanı ve Vali Yahya Gür ise; bu sempozyumun

Afyon'da gerçekleştirilmesinden dolayı sevincilerini belirterek, gelenekselleşerek fuar ile birlikte düzenlenmesi için her türlü desteği vereceklerini belirtmişlerdir.

Bildirilerin sunumundan sonra, ilk gün öğleden sonra sempozyum için sağlanan otobüslerle İncehisar Mermer Ocakları'na bir teknik gezi düzenlenmiştir. Tüm delegelerin ve dinleyiciler ile öğrencilerin katıldığı gezi oldukça ilgi görmüştür.

Teknik gezi kapsamında ocaklardan sonra İncehisar-Afyon yolu üzerinde bulunan oldukça modern bir mermer fabrikası gezilerek, yetkililerden bilgi alındı. Teknik gezinin son aşaması olarak Kocatepe Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Mermercilik Bölümü ziyaret edilerek, brifing sonrası atölyeler gezildi. Katılımcılar tarafından oldukça faydalı bulunan teknik gezi sempozyuma renk katmıştır.

Sempozyumun ikinci günü devam eden bildirimler, öğleden sonraki panele kadar sürmüştür. Sempozyum kapsamında 7 Nisan 1995 tarihinde "Türkiye Mermerciliği" konulu panel düzenlenmiştir. Panel Başkanlığını Prof.Dr. Erdoğan Yüzer (İTÜ) yapmıştır. ETKB Maden İşleri Genel Müdürlüğü adına Mehmet Tombul, Çevre Bakanlığı'ndan Haluk Yılmaz, Hazine Müsteşarlığı'ndan Sabri Çiftçi Afyon Ticaret ve Sanayi Odası'ndan Şuayp Demirel ve TMMOB Maden Mühendisleri Odası adına Umur Temizer panelist olarak katılmışlardır.

Başkan Prof.Dr. Erdoğan Yüzer sektörün genel durumunu ve gelişimini özetledikten sonra, panelistlerin özgeçmişlerini sunmuştur. İlk konuşmacı Şuayp Demirel özetle şunları söylemiştir: "Şu anda yurt çapında 1200-1400 tesis vardır. Teorik kapasite 18-20 bin m³'tür. Fabrikaların ve teknolojinin gelişimi ile üretim artmıştır. Mermercilikte nitelikli eleman talebi için şu anda dört

adet Meslek Yüksek Okulu mevcuttur.

1985 yılında çıkan 3213 Sayılı Maden Kanunu sektörün önünü açması yanında birçok problemi beraberinde getirmiştir. Ayrıca son çıkan çevre yönetmelikleri de problem doğurmaktadır. Maden seviyatında kaçakçılığı denetleyen kurum çok fazladır. Jandarma, Zabıta, Maliye, Maden İşleri Genel Müdürlüğü gibi. Madencinin ocak açarken alması gereken izinler oldukça fazladır ve zaman alıyor. Mesela Orman (4 ay sürer), Çevre gibi.

Çevre Kanunları'nın mermer sektörüne uygulanmasında pratikte bir mantık olması gerekir. Ayrıca vergi yasası sorunu var. Madencilik sektörünü bu şartlar altında diğer sektörlerle karşılaştırmak gerekiyor. Sektörde Orman, Çevre, Madencilik Fonu, Devlet Hakkı, Belediye, Köy Muhtarı, Maliye gibi bir çok kuruma ödeme yapılmaktadır.

Beş yılını dolduran maden mühendisine fenni nezaret yaptırabilmesi uygulaması mantıksız. Neden mezun olduğunda fenni nezaretçilik yapamıyor.

Hazine Müsteşarlığı; mermer sektörüne Yatırımı Teşvik Belgesi veriyor. Fakat bu belgenin son yıllarda ne işe yaradığını bilemiyorum. Yatırımı yaptıktan iki yıl sonra ise parayı alabilmek büyük başarı. Kredi yerine artık Hazine Bonusu teklif ediliyor. Mermerde ihracatı teşvik konusunda uygulanan navlun primi vardır. Belgeler Merkez Bankası'na veriliyor. Banka malın ihraç edilen ülkeye inip inmediği konusunda belge istiyor. Bu belgeyi temin etmek çok zor. Temin edildikten sonra navlun primi olarak iki yıl sonrasına bono veriliyor."

İkinci konuşmacı Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM) adına panele katılan Mehmet Tombul

şunları söylemiştir: "3213 Sayılı Kanunla birlikte, mermer Maden Kanunu kapsamına alındı. Fakat sorunların çözümü olmadı. Ruhsatların intibakı sırasında bir çok problem meydana gelmiştir. Özellikle Muğla, Marmara Adası ve İncehisar bölgesinde hakkı olmayanlar ruhsat alıp üretim yapmıştır. Bunun da sebebi taşocağından intibak sırasında aynı sahanın mermer olarak ruhsat almasıdır. Maden Kanunu'nda her türlü malın sevk irsaliyesi ile satılacağı düşünülmüş. Maden Kanunu'nun 7. maddesine göre gerekli izin ilgili kurumlardan alınması gerekiyor. Aksi takdirde kaçakçılık işlemi yapılır.

Belediye, köy muhtarı gibi birçok yere madenci ödeme yapıyor. Bunu önlemek için bütün tabii kaynaklar aynı çatı altında toplanmalı ve buradan yerel yönetimlere ve örgütlere pay verilebilir.

Hazırlanan yeni Maden Kanunu taslağına göre yeraltında 2 yıl fiili çalıştıktan sonra yeraltı ocağında maden mühendisi fenni nezaret yapabilir. Açık işletmede ise mezuniyet sonrası hemen fenni nezaretçilik yapılacaktır.

1994 yılı tahmini ihracat 233.000 ton olmuştur. 1993 yılında sektörde 3065 kişi istihdam edilmiştir. Mermer ruhsatlarında ise artış olmuştur. Bu artışlar işletme ruhsatlarında % 31, ön işletme ruhsatlarında % 40 ve arama ruhsatlarında % 49 olmuştur.

Bugüne kadar Madencilik Fonu isteneni veremedi. Bunun da nedeni kaynakların kıtlığı ve kaynakların başka

yerlere aktarılmasıdır. Fondan verilen kredilerin % 39'u mermercilik sektörüne verilmiştir."

Hazine Müsteşarlığı adına panele katılan Sabri Çiftçi ise özetle şunları söyledi: "Genelde madencilik sektörünün, özelde mermercilik sektörünün içinde bulunduğu sorunları çözme amacına yönelik bu toplantılarda alınan kararların bürokratik kademelerde takip edilmesi gereklidir. Buralarda sorunların çözümü aranmalıdır. Türkiye üretiminin % 25'i Afyon'da gerçekleşiyor. Mermer ihracatımız 1980'den sonra önemli bir artış göstermiştir.

1980 yılında 1 milyon \$

1985 yılında 5 milyon \$

1993 yılında 48.5 milyon \$

1994 yılında 51.8 milyon \$'a yükselerek madencilik sektörü ihracatının % 15'ine ulaşmıştır. 1993 yılı mermer ithalatımız ise 5.3 milyon \$, 1994 ise 3 milyon \$. Mermer ihracatı içerisinde blok mermer ihracatı ise 1988'de 12 milyon \$ iken 1992 yılında 5.5 milyon \$'a düşmüştür. Halen 650 adet kadar mermer ocağı, 112 mermer işleme fabrikası ve atölye şeklinde 1500 civarında işletme vardır.

1988-1994 yılları arasında 299 yatırım teşvik belgesi verilmiştir. Bu belgelerin 65 adedi Afyon ili dahilinde verilmiştir.

Teşvik Belgesi'nin hangi sektörlerle nasıl ve hangi şartlarda verilebileceği her yıl yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararları ve buna istinaden düzenlenen tebliğlerle belirlenir.

1995 yılı için 95/2 sayılı tebliğ sanayi kuşağı tanımını getirmiştir. Bir diğer farklılık ise AR-GE (Araştırma-Geliştirme) yatırımlarının teşvik edilmesidir. Bu dönemde de madencilik yatırımları teşvik edilmeye devam edecektir. Özetle yatırım indirimi % 70, gümrük muafiyeti % 100, teşvik primi KDV+10. Ayrıca kalkınmada öncelikli yörelerdeki komple yeni madencilik yatırımlarının ilk 5 işletme yılı elektrik tüketiminin % 25'i teşvik edilmekte, madencilik AR-GE yatırımlarında makina teçhizat bedelinin % 50'si fon kaynaklarından karşılanabilmektedir. Gümrük

Birliği'ne girişte uygulanacak teşviklerde sektörümüzün en az zararlı atlatması için sektör uzmanı olarak çalışmaktayım."

Çevre Bakanlığı'ndan panelist Haluk Yılmaz "Mesleğimiz (madencilik) ile çevre içiçe olan birbirlerini doğrudan etkileyen kavramlardır. Madencilik ocak faaliyetinden başlayarak tüm kademelerde çevreyi (toprak-su-hava) olumsuz etkileyebiliyor. Üretimde topoğrafik tahribat oluşuyor. Bu da mesleğimizizin ve işimizin gereğidir, zorunluluğudur.

Çevre ile ilgili mevzuatlarımızda eksikler-abartılar olabilir. Fakat bizler çevre ile dost olmazsak sektörümüz zarar görecektir. Çevre ile ilgili bilgiler eğitim sırasında öğrencilere verilmelidir.

Afyon'daki mermer üretiminden açığa çıkan 5000 ton katı atık bir şekilde yok edilmelidir. Bunun için de ikincil kullanımları araştırılmalıdır. Yatırımlarda yer seçiminde çevresel etkiler ve doğal oluşumlar dikkate alınmalı, arazi kullanımında çevresel etkiler dikkate alınarak yatırımlar yapılmalıdır.

ÇED formatında değişiklikler yapılmaktadır. Madencilik için uygun format hazırlanmaktadır" dedi.

Odamız adına panele katılan Umur Temizer özetle şunları söylemiştir: "Genel olarak sektörün her aşamasında bir çok sorunlar yaşanmaktadır. Maden mühendislerinin sektördeki sorunları 3 grupta toplanabilir:

- mevzuat
- ocak ve işletmecisi
- eğitim

Maden Kanunu taslağı ile ilgili olarak Odamız görüşleri 1992'de ETKB'na iletildiği halde, kanun halen taslak olarak bakanlıkta bekliyor. Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM) yurt çapında örgütlenmeli. Madencinin işini kolaylaştırıcı, formaliteleri azaltıcı ve madenlerin atıl kalmaması için MİGEM'in taşra teşkilatları kurulmalıdır. Fenni nezaretçi uygulaması, şu anda MİGEM'de iş takibi yapan kişi gibi. Sahayı 15 günde bir denetlemesi gerekiyor. Fakat birbirinden uzak 10 sahada bunu yapmak mümkün değil. Bu nedenle maden mühendisi daimi nezaretçi olarak çalışmalı ve bu sayede üretim-verimlilik artacaktır.

Odamızın her yıl yayınlanan asgari ücret tarifesi mutlaka uygulanmalıdır. 27 Aralık 1994 tarihinde çıkan ka-

rarname gereğince, Odaların proje onayı MİGEM tarafından istenmelidir.

Ocakta çalışan meslektaşlarımızın yetki ve sorumluluğu gözden geçirilmelidir. Sorumluluk yanında mutlaka yetki de verilmelidir.

Sektörde maden mühendisinin yeri ve önemi gün geçtikçe artıyor. Yeraltı mermer madenciliği gündeme geldiğinde duyulan ihtiyaç da artacaktır."

Panelistlerin 20'şer dakikalık süreleri kullanmalarından sonra, sorulara geçmeden önce katkı koymak isteyenlerin görüşleri alınmıştır. İlk olarak kürsüye gelen Arhan Tekvar özetle şunları söylemiştir: "Mermercilikte çok derdimiz var. Türkiye mermercilikte bir devrim içinde. Tecrübe kazanıyoruz. Akademisyenlerin bu konuya bağlılıkları heyecan verici fakat konuya işçi-katracı seviyesinden girsinler ve ihracatçı seviyesine çıksınlar. Araştırmalarını yerinde yapsınlar" dedi.

Daha sonra söz alan Metin Balıbeğ ise "Şu ortamları gördüğümüzde gururlanmamak elde değil. Bu sempozyum oldukça güzel oldu. 10 yıl önce mermerciler birbirlerinden kaçıyorlardı. Ama şu anda sektör birbirini tanıyor ve yerleşen anlayışla birbirlerine müşteri oluyorlar. Maden mühendisliğinde bir gerileme var. Gümrük Birliği'ne

girildiğinde ve 2000 yılında maden mühendisinin yeri ne olacak belli değil. Teknik kanun hazırlamak oldukça zor bir iş. Mermer ihracatımız miktar olarak arttı, fakat para olarak azaldı" demiştir.

Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nden Armağan Kaynar ise kısaca "Kanun yerine önce tüzük hazırlanmalı, daha sonra hukukçular tarafından kanun hazırlanmalı. Bu sorunları azaltacaktır" dedi. Yine aynı kurumdan maden mühendisi Lütfi Sakarya ise özetle "Burada 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun güzellikleri de konuşulmalıydı. Fenni nezaretçilik müessesesi taşocakları tüzüğü uyarınca uygulanmaktadır. Kanundaki devir-intikal bölümü oldukça açık ve önemli. Harçlar-teminatlar kanunla standart getirilmiştir. Ne zaman ne yatırılacağı bellidir. Mermer rezervlerinin tesbitinde MTA mermercilere destek olmalı. Gümrük Birliği'ne girişle kaldırılabilecek teşvikler, MTA yardımı ile dolaylı teşvik yapılabilir. Burada MTA aramacılık görevini yerine getirip madenciye yardımcı olabilir" demiştir.

Daha sonra söz alan Doç.Dr. Aydın Bilgin, ODTÜ'de yapılan baskılara rağmen ikili öğretime geçmediklerini fakat bunun yanında birçok yeni üniversitenin bunu kabul ettiğini belirtmiştir.

Daha sonra dinleyicilerin panelistlere yönelttikleri sorularla devam eden panel yapılan tartışmalarla sona erdi.

